

Zbiorowy pochówek sprzed 4500 lat na trasie S7

22 sierpnia 2016

Bardzo dobrze zachowany zbiorowy grób sprzed 4,5 tys. lat odkryli archeolodzy w czasie wykopalisk poprzedzających budowę trasy ekspresowej S7 w Szczepanowicach (woj. małopolskie). Wizualizację pochówku można zobaczyć poniżej (trzeba ruszać myszką).

Grobowiec składał się z jamy wejściowej, wąskiego korytarza i obszernej komory grobowej. Konstrukcję, którą badacze określają mianem „katakumbowej”, wydrążono w lessie, czyli w skale osadowej. Archeolodzy odkryli podobne groby wśród małopolskich społeczności z III tysiąclecia p.n.e.

„Grobowiec zachował się do momentu odkrycia w niemal nienaruszonym stanie” – wyjaśnia PAP kierownik wykopalisk, Izabela Gomułka z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Wewnątrz obszernego grobowca naukowcy odkryli szczątki czterech osób: mężczyzny, kobiety oraz dwójki dzieci w wieku 8-9 i 12-13 lat – prawdopodobnie dziewczynki i chłopca. Zmarłych ułożono w charakterystycznej, skurczonej pozycji, z zachowaniem orientacji północny wschód – południowy zachód. Pary osoby dorosłej z dzieckiem zwrócone były do siebie kończynami dolnymi.

„To bardzo specyficzny charakter ułożenia zmarłych. Nie znamy podobnego przypadku z terenu Małopolski. Najbliższe podobne przypadki pochodzą ze środkowych Niemiec oraz z Bawarii” – dodaje kierownik wykopalisk.

Uwagę badaczy zwrócił szkielet mężczyzny, który zmarł w wieku 44-50 lat. Na kościach odnotowano ślady po licznych

złamaniach, których doznał jeszcze za życia. Ucierpiała kość nosowa, jarzmowa oraz udowa. Jak wyjaśnia Agata Hałuszko, antropolog uczestnicząca w badaniach, zmarłego poddano też podwójnej trepanacji czaszki.

„Zabiegi takie wykonywano z powodu nawracających uciążliwych dolegliwości, wynikających z problemów neurologicznych lub w związku z innymi poniesionymi za życia obrażeniami” – powiedziała Hałuszko.

Badacze ustalili, że dzieci zginęły gwałtowną śmiercią, co dodatkowo poświadcza teorię archeologów, wedle której doszło w tym przypadku do rytualnego pochówku całej rodziny.

„Potwierdzenia tego przypuszczenia będziemy szukać w dalszych badaniach specjalistycznych, zmierzających do ustalenia pokrewieństwa osób pochowanych w grobie” – mówi Gomułka.

Przy zmarłych odkryto bogate wyposażenie złożone m.in. kilka amfor i pucharów, topora kamiennego, siekiery, czterech grotów strzał wykonanych z krzemienia. W grobie był też komplet narzędzi z kości i poroża oraz ozdób kościanych i metalowych. Militaria i zestaw narzędzi umiejscowiono przy pochówku mężczyzny, natomiast ozdoby miedziane i kościane leżały przy szczątkach kobiety i ułożonego przy niej dziecka.

Na podstawie charakteru rytuału pogrzebowego oraz zabytków wiek grobu ze Szczepanowic oszacowano na ok. 2500 lat p.n.e. – był to okres, w którym w Egipcie wznoszono największe piramidy.

„Badany przypadek daje szansę na wyjaśnienie zagadki innych schyłkowoneolitycznych pochówków zbiorowych. Równoczesne składanie do grobu 2-4 osób rodzi przypuszczenie o uśmiercaniu niektórych osób przy okazji pogrzebu innych. W ułożeniu zmarłych nie zaakcentowano jednak ofiarnego charakteru, lecz „braterski”, czy też „partnerski” stosunek między zmarłymi” – dodaje archeolog.

Znalezione przy zmarłych naczynia są, według naukowców, typowe dla wytwórczości lokalnych – podkrakowskich – społeczności kultury ceramiki sznurowej. Jedynie unikatowa jest zawieszka metalowa, która wskazuje na istnienie dalekosiężnych – ponadregionalnych kontaktów.

Stanowisko w Szczepanowicach jest jednym z kilkudziesięciu stanowisk archeologicznych badanych obecnie na trasie planowanej budowy drogi S7 na terenie Małopolski – informuje dr hab. Mirosław Masojć, który koordynuje prace badawcze na trasie inwestycji. Wykopalka prowadzone są przez konsorcjum Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz wrocławskiej Fundacji Nauki Archaeologia Silesiae na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. W prace badawcze zaangażowany jest również Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk.

Źródło: NaukawPolsce.PAP.pl